

A magánhangzók és a mássalhangzók időtartamának egyensúlya

Kohári Anna

MTA Nyelvtudományi Intézet Elméleti Nyelvészeti Osztály

kohari.anna@nytud.mta.hu

A beszéd időzítésének elméleti modelljeiben a beszédritmus és az artikulációs tempó kapcsolatát eltérő módon jellemzik. Néhányan teljesen elkülönítik egymástól a két fogalmat, mások a beszédritmus és az artikulációs tempó szoros összefonódására hívják fel a figyelmet (Nolan 2014).

Az egyik időzítésen alapuló modell (Grabe–Low 2002) szerint a magánhangzók és a mássalhangzók időtartam-arányának meghatározó szerepe van a beszédritmus kialakításában. A beszédritmus mérésére kialakított mérőszámok közül a %V a magánhangzók időtartamának az arányát adja meg a teljes időtartamhoz képest. A szakirodalmi adatok szerint a %V mérőszám nem áll jelentős korrelációban az artikulációs tempóval (Dellwo 2010).

A jelen kutatás célja a beszédritmus és az artikulációs tempó kapcsolatának alaposabb megismerése. Feltételezzük, hogy jelentős korrelációk található az artikulációs tempó és a %V mérőszám között.

A BEA adatbázis 20 magyar anyanyelvi beszélőjének kétperces spontán beszédét és szöveg-felolvasásait vizsgáltuk meg a Praat 5.1 szoftverrel, a statisztikai vizsgálatokat (Spearman-próba) az SPSS 17.0 szoftverrel végeztük.

Az eredmények alapján a %V mérőszám összefüggést mutatott az artikulációs tempóval. Minél gyorsabban beszélt egy beszélő, annál inkább csökkent a magánhangzók időtartamának aránya a teljes beszédidőtartamhoz képest. A gyorsabb beszélők rövidebben ejtik ugyan a magánhangzókat és a mássalhangzókat is, de jellemzően jobban rövidítik a magánhangzókat a mássalhangzóknál.

Irodalom

Dellwo, V. 2009. Choosing the right rate normalization method for measurements of speech rhythm. In Schmid, S. et al. (eds.): *La dimensione temporale del parlato*. Torriana, 13–32.

Grabe, E. – Low, E. L. 2002. Durational variability in speech and the Rhythm Class Hypothesis. *Papers in Laboratory Phonology* 7. 515–546.

Nolan, F. – Jeon, H.-S. 2014. Speech rhythm: a metaphor? *Philosophical Transactions of Royal Society B: Biological Sciences* 369